

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

Vtrùm iuramentum fictum, tam in iudicio, quam extra, peccatum sit
mortale. Punct. 8.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

Cauere tamen debet ne præiudicium creditori sequatur in parte debita. Eaque de causa tenetur partem illam soluere, & etiam expensas, si quas facit in illius recuperatione ob mortuam solutionem. Sanchez lib. 3. cap. 6. n. 33. Gutierr. lib. 1. practicar. q. 6. n. 2. Bonacin. disp. 4. q. 1. punct. 12. vers. 10.

Octauo, habens iustam & probabilem causam occultandi fisco vel creditoribus aliqua bona; ne videlicet sibi defint necessaria ad sustentationem; neve mendicare cogatur, poterit negare se occultasse subintelligendo, quæ manifestare obligatus sit. Idemque possunt respondere testes ipsi cognoscentes. Sic expressè Bonacin. d. disp. 4. q. 1. punct. 12. vers. 3. Sanchez lib. 3. c. 6. n. 31.

Nono, si per iuramentum coactus sis promittere sub iuramento dare aliquam pecuniam, iurare poteris eam darum subintelligendo si debeas: Quia iustam habes causam vtendi hac tergiversatione. Eaque restrictione facta obligatus non eris soluere, si non debeas. Quia solum ad soluendum si debeas virtute Iuramenti obligatus fuisti. Sic Valent. 2. 2. disp. 6. q. 7. punct. 4. circa finem. Sanch. lib. 3. c. 6. n. 37. & 38. Bonacina disp. 4. q. 1. punct. 12. vers. 11.

Decimo, rogatus an venias ex loco, qui falso putatur peste infectus, aut illac transferis: potes negare subintelligendo, ita vt sit infectio. Imò etiam si locus sit peste infectus; si tamen certus es, te sanum esse, vti poteris ea æquiuocatione, sic Nau. cap. 12. n. 19. Tolet. lib. 4. cap. 2. n. 9. Suarez cap. 9. numer. 7. Sanch. cap. 6. n. 35. Bonacin. disp. 4. q. 1. punct. 12. vers. 3. Vbi ex Syluestro optimè aduertit religiosos, & clericos non excusari ab hoc iuramento præstanto, & veritate dicenda, ex eo quod custodes Laici sint, quibus non videntur ipsi subiecti. Quia non expostulatur ab ipsis absolutè, sed ex suppositione quod velint ciuitatem intrare.

Vndecimo scholasticus rogatus à iudice, an fuerit locutus cum aliquo ex oppositoribus ad cathedram; vel illius domum fuerit ingressus, potest respondere negatiuè, si verba, aut ingressus domus non fuerit subornationis causa; quia hæc debet esse mens iudicis interrogantis, sic Nauar. sum. c. 12. n. 19. Sayro in clauis Regia lib. 5. cap. 4. n. 24. Sanchez lib. 3. c. 6. n. 34. Suar. lib. 3. c. 6. n. 7.

Duodecimo Canonici & Iudices obligati seruare secretum eorum, quæ in congregatione tractantur, possunt iurare non violasse secretum, neque ibi acta cum aliquo communicasse, si nihil eorum, quæ sub graui culpa obligati erant celare, manifestauerint. Quia de iis, & non de aliis censetur iudex interrogare, sic Suarez, Sayro & Sanch. locis allegatis.

Decimo tertio, Mulier, quæ adulterium commisit, poterit sub iuramento negare commississe subintelligendo, vt manifestare teneatur. Sayro in clauis Regia lib. 5. c. 4. n. 24. Sanchez lib. 3. c. 6. n. 41. Bonacin. disp. 4. quæst. 1. punct. 12. vers. 6.

Decimo quarto, coactus accipere aliquam in sponsam, quam ducere non tenetur, iurare poterit se illam ducturum subintelligendo, si obligationem habeat: Et idem est de vxore, quæ cogitur cum marito cohabitare, cuius cohabitatio sibi interdicta est, poterit iurare cohabitaturam, subintelligendo, si id licitè possit. Quia iustissimam causam habet vtendi in iis casibus tergiversatione. Nauar. cap. 12. n. 9. Syluester. Iuramentum 3. quæst. 2. Azor. tom. 2. lib. 11. cap. 4. q. 5. Sanchez lib. 3. cap. 6. n. 40. & 41.

Decimo quinto is qui mutuare non tenetur, poterit respondere petenti mutuum, se nullam pecuniam habere, subintelligendo in alio loco ab eo, in quo habet, vel in ordine ad mutuandum. Qui modus respondendi licitus erit si causa subest negandi mutuum; nempe quia illis pecuniis eget ad alium vsum, vel timet debitorem difficilem fore in soluendo, sic Nauar. sum. cap. 12. numer. 18. Sayro in clauis Regia lib. 5. cap. 4. n. 26. Sanch. aliis relatis n. 3. Bonacina tom. 2. disp. 4. q. 1. punct. 12. n. 3.

Decimo sexto, mercatores qui non possunt iustum pretium ab emptoribus obinere, nisi iurent tanti vel tanti sibi mercem stare, cum de facto non stet; iurare quidem possunt, tanti sibi stare, subintelligendo computatis omnibus expensis; vel tanti sibi stare subintelligendo cum alia merce, quam habent domi, vel alibi emerant, sic Lessius lib. 2. c. 2. dub. 9. n. 46. Rebellus lib. 9. q. 7. n. 8. Bonacina disp. 4. de iuramento q. 1. punct. 12. n. 8. & disp. 3. de contract. q. 2. punct. 4. in fine. Idem dicendum est de emptoribus iurantibus rem alias minoris emisse, Bonacina & Rebellus, supra.

Denique quotiescumque aliqua causa honesta se offert, tegendi veritatem, poteris absque peccato vt i amphybologico Iuramento, vt ex allatis exemplis constat, & ex ratione hæc dicta. Quia tale Iuramentum veritatem, & iusticiam habet, & cum vtile sit, illud præstare, non deficit iudicium. Ex nullo ergo capite vitari potest. Quapropter, vt bene dicunt Sanch. d. c. 6. n. 45. Bonac. d. disp. 4. q. 1. punct. 12. vers. 7. & alij apud ipsos, etiam si rogans omnem æquiuocationem vellet excludere, & vltra Iuramentum de te facta petat Iuramentum de calumniâ; exigatque Iuramentum dicendi veritatem sincerè, absque vlla æquiuocatione; adhuc poteris iurare amphybologico Iu-

ramento, & restrictione facta. Quia subintelligere potes, te iuraturum absque æquiuocatione inuisa. Nulla enim propositio ita amplè sumi potest; quin aliquam restrictionem habere possis in mente. Quod manifestè conuincitur in confessorio rogato de delictis in confessione auditis, qui ea tacere tenetur quomodocumque Iuramento exigatur. Dari ergo potest aliqua via occultandi veritatem absque mendacio. Quando vero absque vlla causa quis virtutem amphybologico Iuramento, iam dixi esse solum veniale secluso Iuramento necessitatio in contractibus & in iudicio.

Pro supradictis est maxime aduertendum, videntem, aliqua ex dictis amphybologiis debere scire saltem in genere se posse absque mendacio veritatem tegere; non tamen opus est in particulari cognoscere modum, quo debet regi. Quocirca si intendat iurare consensu quem vir doctus verum reperiet, & sciat verum ibi reperiri posse; sufficit ad excusationem peritij. Suarez tom. 2. de Relig. lib. 3. de iuramento cap. 10. num. 4. Sanch. lib. 3. cap. 6. n. 46.

PUNCTVM VIII.

Vtrum Iuramentum factum tam in iudicio, quam extra peccatum sit mortale.

SUMMARIVM.

- 1 Tripliciter factò interuenire potest.
- 2 Iuras sine animo implendi semper peccat mortaliter.
- 3 Propositus obiectio est sibi illi factis.
- 4 Si iuras falsum sine animo iurandi est mortale, tamen si ratio non ita facilis sit.
- 5 Iurare verum sine animo iurandi, non est mortale. Sed quid in iudicio & contractibus.
- 6 Si iures abque animo te obligandi, communis est sententia, peccatum graue esse.
- 7 Resoluitur idem esse dicendum, ac de Iuramento sine animo iurandi factum.
- 8 Ad verum Iuramentum non est necessarius expressus animus te obligandi.

NOtandum est, tribus modis fictionem in Iuramento interuenire posse. Primo, si iures sine animo iurandi. Secundo, si iures sine animo te obligandi. Tertio, si iures sine animo implendi, quod iuras. His positis.

2 Dico primo, siue in iudicio, siue extra iurans sine animo implendi iuratum, peccat mortaliter. Quia vero Iuramentum, quale hoc est, deficit prima veritas. Ita ex communi sententia Lessius lib. 2. cap. 4. 2. dub. 8. num. 42. Suarez lib. 3. de Iuram. c. 17. à n. 9. Sanchez lib. 3. in Deal. c. 4. n. 26.

3 Solum obiecti possunt aliqua Iuramenta, quæ passim fiunt absque animo & proposito implendi; & tamen non censentur à doctis peccata mortalia. Hæc sunt Iuramenta, quibus parentes minantur filijs supplicia non tam animo exequendi, quam eos deterrendi, & corrigendi. Item Iuramenta cedendi loco, & honore, quæ vrbaniutatis causa fiunt. Sed facile huic objectioni respondetur in iis Iuramentis subintelligi aliquam conditionem, quæ ea à falsitate excusat, & vera reddit. In Iuramentis comminatorijs subintelligitur conditio, nisi alius se correxerit, veniaturve postulauerit, vel maius incommodum inde timeatur. In Iuramentis vrbaniutatis subintelligitur nisi alteri nimis molestum fuerit. Verum, si abique vlla subintelligenda conditione Iuramentum præstetur sine animo implendi dubium esse non potest, quin sit mortale. Lessius lib. 2. cap. 4. 2. dub. 4. num. 22. Suarez tom. 2. de Relig. lib. 3. cap. 17. num. 9.

4 Dico secundo si iuras sine animo iurandi, distinguendum est, vel iuras verum, vel falsum. Si iuras falsum; tam in iudicio, quam extra, est peccatum mortale. Si iuras verum; probabile est esse solum veniale extra iudicium; in iudicio, & in contractibus mortale. Priorem partem conclusionis nempe iurare falsum sine animo iurandi esse mortale defendunt Ciceranus 2. 2. q. 89 art. 7. ad 4. Sotus lib. 8. de iustitia q. 1. art. 7. in solut. ad 4. Couar. in cap. quomodo pactum de pactis i. 7. S. 5. n. 2. & 3. Petrus de Ledelm. 2. tom. sum. tract. 11. c. 3. dub. 6. Leonardus Lessius lib. 2. c. 4. 2. dub. 8. n. 43. Suar. tom. 2. sum. de Relig. lib. 3. de Iuram. cap. 17. n. 5. Bonacina tom. 2. sum. disp. 4. q. 1. punct. 7. n. 6. Sanch. lib. 3. c. 6. n. 9. Rationem reddunt; Quia Iuramentum externum, quod est diuine maiestatis cultus assumitur ad falsitatem confirmandam. Vnde sicut genuflexio, aliisque externis cultus, si idolo tribuerentur, esset peccatum graue. Quia applicatur materiz indebitæ ad id solum debita Deo. Similiter est grauis irreuerentia contra Religionem, iurare falsum verbis tantum absque intentione. Quia internus cultus Deo per Iuramentum debitus materiz indebitæ applicatur. Ceterum hæc ratio solum videtur con-

nincere in Iuramento externo factō per idola, vel creaturam
sistendo in ipsa; ibi enim cultus externus Deo debitus materiae
indebitae applicatur, & saltem in foro externo diuinitas, & in-
fallibilitas in idolis, & creaturis recognoscitur, quod est blas-
phemum. At in Iuramento verbo tenus factō per Deum in
confirmationem falsitatis, hic cultus non inuenitur. Non enim
falsitas honoratur, sicut non honoratur iniustitia, & cum ad
testandam rem iniustam adducitur, sed ad summum in illo Iu-
ramento Deus iniuriatur, eō quod saltem simulatē, & in appa-
rentia adducitur in testem falsi. Cūm verō viget exterior
Dei cultus, cadit supra materiam indebitam scilicet falsitatem;
ergo est peccatum graue. Facile respondeo, cadit supra mater-
iam indebitam, quae obiectum sit honora- tionis, quaeque co-
latur, & honoretur per talem cultum, nego; cadit supra mat-
eriam indebitam de illa contestando & affirmando, concedo.
An verō haec contestatio apparens sufficiat ad peccatum mor-
tale; restabat probandum. Quapropter Lessius lib. 2. de iustitia
c. 42. dub. 8. n. 43. inclinatur non esse mortale iurare falsum sine
animo iurandi, si per iniuriam cogaris iurare, & falsitas peni-
tus occulta sit. Quia neque intendis Deum in testem vocare,
sed simulare, neque secundum prudentem estimationem pote-
ris censeri iurare falsum. Quia falsitas est penitus occulta; &
quia iustam causam habetas alia mente iurandi.

Ceterum retinenda est communis sententia, quia extra
hunc casum adductum à Lessio, nullum doctorem inueni (etsi
plures euolu) qui affirmaret non esse peccatum mortale iura-
re falsum etiam sine animo iurandi. Et ratio esse potest. Quia
videtur Deo grauis irreuerentia fieri, ex eo quod tantum in
apparentia, & nomine tenus in testem falsi inuocetur. Nomini
enim Dei summa reuerentia debetur. Deinde si semel admira-
mus, Deum simulatē inuocari posse in testem falsi absque graui
peccato, finis Iuramenti, qui est veritatis confirmatio magna
ex parte, imò penitus frustraretur. Non igitur est conceden-
dum. In iudicio autem, & in contractibus grauib; procul-
dubio est, esse mortale iurare falsum absque animo iurandi.
Quia in iudicio est contra mandatum superioris; in contracti-
bus est contra iure reuerentiam debitam diuino nomini cui præjudica-
tur falsi reificatione. Dixi esse mortale iurare falsum sine ani-
mo iurandi. Nam si cum aliqua restrictione iurares, quae verum
sentium faceret, id non esset falsum Iuramentum; ac proinde
in præfenti de illo non loquimur; sed regulandum est iuxta
dicta puncto precedenti.

Secunda pars conclusionis nempe probabile est, non
esse mortale, si verum iures, sine animo iurandi. Tene Lessius
lib. 2. de iustitia c. 42. dub. 8. n. 42. Sanch. aliis relatis lib. 3.
cap. 6. num. 9. & 10. Bonac. disp. 4. quæst. 1. punct. 7. circa
finem. Ratio est. Quia non videtur ex hoc Iuramento fieri
grauis iniuria Deo, neque homini. Non Deo; quia esto simu-
letur adduci in testem, adducitur in testem veritatis; sicuti
cum simulatē oras eo tempore, quo non teneris præcepto
orandi, non obinde censeri Deo facere grauem iniuriam.
Neque etiam ex tali Iuramento homini prouenit grauis ini-
uria. Quia supponimus grauerit inde non laedi. Ex nullo
ergo capite mortale peccatum esse potest. Est tamen absque
dubio peccatum veniale, & graue quando nulla legitima &
honestæ causâ fieret, quia est quædam fictio vim Iuramenti
eueruens.

Si verō in iudicio vel in contractibus veritatem iurares
sine animo iurandi, ferē omnes Doctores firmant, te pecca-
turum mortaliter. Quia decipis iudicem, vel tecum contra-
hentem in te graui. Limitat autem hoc Sanch. lib. 3. cap. 7. m. 2.
dummodo inde iudicio, aut contractui notabile damnum se-
quereur, quod raro contingere potest. In contractibus, cum
fictio, & simulatio non appareat, & æquē cogendus sis, ac si
verē iurasses. Limitatio placet in contractibus, quia ibi dam-
num proximi attenditur, quod raro euenire potest, nisi Iura-
mentum necessarium esset ad contractus firmitatem. A iudicio
tamen excludo limitationem. Quia semper hæc simulatio illi
notabiliter præiudicat; Superioris enim præceptum non solum
est de veritate dicenda sed de dicenda sub diuino testimonio.
Deladis ergo grauerit iudicium si diuinum testimonium
omittas.

Dico tertio: Si iures absque animo te obligandi, quod
solum in Iuramento de futuro esse potest; communiter Do-
ctores existimant esse graue peccatum; quia sit grauis irreue-
rentia Deo cum ex vna parte eum in testem adduxeris, & ex
alia nolles testimonio, & autoritate obligari. Videris nam-
que diuinam maiestatem & autoritatem contemnere. Adde si
non habes animum te obligandi, neque animum adimplendi
videris habere. Sic Nauarr. c. 12. num. 14. Couarr. de pactis
1. p. §. 5. num. 3. Suar. tom. 2. de Relig. lib. 3. c. 17. n. 10. Lessius
lib. 2. c. 42. dub. 8. n. 42. Sanch. lib. 3. cap. 4. num. 10. Bonacina
tom. 2. disp. 4. q. 1. punct. 7. circa finem.

Verum cum probabile sit, quod Iuramentum factum
absque animo obligandi non sit verum Iuramentum, sed simu-
latum, quale est Iuramentum factum absque animo iurandi
Fera. de Castro Sum. Mor. Part. III.

Idem quod dictum est in præcedenti conclusione de Iuramento
facto absque animo iurandi, dici debet de Iuramento facto
absque animo te obligandi. Quia eiusdem prorsus rationis
sunt. Quod autem Iuramentum, in quo expressum habes ani-
mum non te obligandi, Iuramentum verum non sit, sed appa-
rens. Probat. Quia obligatio, vel est de natura ipsius Iura-
menti, vel quædam passio ita necessariò consequens naturam
Iuramenti, vt nullatenus separari possit. Ergo si vis iurare ex-
cludendo obligationem, vis vt tale Iuramentum suam essen-
tiam non habeat, siquidem illam habere non potest sine obli-
gatione. Ergo non vis iurare, sed Iuramentum simulare. Et
confirmo ex voto factō absque intentione te obligandi, quod
secundum communiorē sententiam nullum est, & ex mat-
rimonio contracto absque intentione te obligandi ad reddendum
debitum, quod etiam nullum est: quia essentiam matrimonij
destruit. Ergo similiter nullum erit Iuramentum factum sine
intentione te obligandi. Et ita tenet Syluester verbo Iuramen-
tum 4. quæst. 7. Sanch. in summ. lib. 3. cap. 6. num. 7. & c. 10.
num. 8. Bonacina disp. 4. quæst. 1. punct. 7. num. 3. & alij
apud ipsos.

Dixi non esse verum Iuramentum illud in quo expressum
animum haberes non te obligandi, vt tacite colligeres ad Iu-
ramenti essentiam non requiri expressum animum te obligandi.
Sufficit, quod iurandi animum habes: eō enim ipso censeri
voluntatem habere eorum quæ necessariò ad Iuramentum re-
quiruntur, nisi ea expresse excludas. Sanch. lib. 3. cap. 1. o. n. 9.
Suar. lib. 2. c. 7. n. 8. Bonac. disp. 4. q. 1. punct. 7. n. 4.

PUNCTVM IX.

Quando consuetudo iurandi grauem culpam
inducat.

SVM MARI VM.

- 1 Duplex est consuetudo.
- 2 Consuetudo iurandi cum aduertentia vt verum iuretur
non est peccatum mortale.
- 3 Quod verum habet, esto iungatur mentiendi consuetudini.
- 4 Consuetudo iurandi sine aduertentia, ad veritatem: te in
statu peccati mortalis constituit.
- 5 Explicatur doctrina aliquibus annotationibus.
- 6 An debeat absolutio differri habenti hanc prauam consue-
tudinem.
- 7 An debeat ei aliqua poenitentia imponi si reinciderit, te-
neaturque illam exequi?

Consuetudinem iurandi habes si passim iures. Duplex
hæc consuetudo esse potest. Prima iurandi falso, vel
absque aduertentia an sit verum, vel falsum quod iuras; Se-
cunda cum aduertentia vt verum iuretur.

Si hoc secundò modo sit consuetudo, non te constituit
in statu peccati mortalis, nec sub mortali teneris eam cauere.
Sic Valent. 2. 2. disp. 6. q. 7. punct. 3. circa finem. Vega. tom.
summ. c. 16. casu 14. Manuel. Rodrig. 1. tom. summ. c. 192. n. 11.
Petr. de Ledesma 2. tom. 17. 1. c. 2. dub. 1. & c. 5. dub. 4. & 5.
Suar. tom. 2. de Relig. 17. de Iuram. lib. 3. c. 6. n. 4. & 5. Sanch.
aliis relatis lib. 3. in Decal. c. 5. n. 9. Bonac. tom. 2. disp. 4. q. 1.
de Iuram. punct. 13. n. 2. Ratio est: quia omnia hæc Iuramen-
ta venialia tantum peccata sunt. Siquidem (vt suppono) fiunt
cum plena aduertentia ad veritatem. Ergo consuetudo ex illis
resultans solum ad peccata venialia inclinare potest. Nam solum
inclinat ad similes actus. Quod ex hac consuetudine ali-
quando in periculum labaris, non obinde censeri potes esse in
mortalis periculo perituri. Quia ad hoc periculum debet res
frequenter in periculum induci, vt probaui Tract. de peccatis
dis. 2. punct. 9. §. 3.

Sed quid si cum hac consuetudine iurandi verum aduer-
tenter haberes mentem consuetudinem? Valent. Ledesma. &
Bonac. locis allegatis affirmant te esse in statu peccati mortalis,
si illam extirpare omittas, & mouentur. Quia videris esse in pe-
riculo constitutus coniungens Iuramentum cum mendacio.
Ex consuetudine enim iurandi, & ex consuetudine mentiendi
facile Iuramentum cum mendacio coniungitur. Cæterum
probabilis censo neque in hoc casu te esse constitutum in
statu peccati mortalis. Nam esto aliquando contingat, quod
Iuramentum cum mendacio coniungas, id est per accidens &
raro & consequenter, censeri non potes in periculo mortali
peccandi mortaliter esse constitutus. Sic expresse Sanch. lib. 3.
c. 5. n. 10. Et indicat Suarez, tom. 2. de Relig. lib. 3. c. 6. n. 2.

Si autem consuetudo iurandi sit primo modo, scilicet iu-
randi falsum, vel sine aduertentia, an sit verum, vel falsum,
sine dubio peccas mortaliter, quoties illius prauæ consuetudi-
nis recordaris: illamque extirpare non procuras, sicut si domi
concubinam haberes, & aduertens ad periculum peccandi,
B. I. Iud.